

Mint mindenben, a mi igényünk is emelkedett, ha nem is a fajták számában, de az intézményekében igen. Több mint 140 külföldi intézménytől kértünk mintát, 103-tól kaptunk összesen 4222-t. Ezzel nemcsak arborétumaink fajtagazdagságát növeltük, hanem lehetővé válik Sárvarott egy fajtákban gazdag maggyűjtemény összeállítása, amely ismereteink gazdagítását, valamint a különböző helyről kapott anyag összehasonlítását szolgálja.

Харкау, Л.: МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОБМЕН ЛЕСНЫХ СЕМЯН.

V međunarodnoj akciji po obměnu lesnih semjаn Венгрия принимает участие 6 лет. Издание Научно-исследовательского института лесного хозяйства „INDEX SEMINUM“ за 1966 года содержало в себе перечень 414 видов или сортов. Издание „INDEX SEMINUM“ института доходило по адресу 346 граничных и 35 отечественных учреждений. Институт получил такое же издание от 155 граничных и 9 отечественных учреждений. 98 граничных и 13 отечественных учреждений сделали заявку на семена.

Harkai L.: INTERNATIONALER SAATGUTAUSTAUSCH.

Ungarn ist seit 6 Jahren an der internationalen Aktion für Saatgutaustausch beteiligt. Der Index Seminum des Instituts für Forstwissenschaften enthielt 1966 414 Arten bzw. Abkömmlinge. Der Index wurde 346 ausländischen und 35 ungarischen Institutionen zugesandt. Als Erwiderung trafen Indizes von 155 ausländischen und 9 ungarischen Institutionen ein. 98 ausländische und 13 heimische Institutionen kündigten ihren Tauschanspruch an.

IRODALMI SZEMLE

Tudományos ülésszakkal ünnepelte a soproni Egyetem a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulóját. Az ülésszakot megelőző ünnepségen *dr. Gunda Mihály* egyetemi tanár méltatta ünnepi beszédben a forradalom világot formáló jelentőségét. Kiemelte ebben a szovjethatalom szerepét a tudományok fejlesztésében. Rámutatott arra, hogy a tudomány a Szovjetunióban állami ügy, itt él a világ kutatóinak egynegyede. Lépést tart ezzel az oktatás is. Ez tette lehetővé, hogy a tudomány az utóbbi időben kilépett a vállalatok, kolhozok területére, a tudomány a természet elsőrendű hajtóerejévé vált és minden téren világgraszoló eredmények születnek.

Magán a tudományos ülésszakon elsőnek *dr. Pintér Ferenc* egyetemi docens tartott előadást a „Marxista filozófia és a jelenkori természettudomány” címen. Ebben a marxista filozófia és a természettudomány kötelező egységét fejtegette a tudományos gondolkodásban. Rámutatott arra, hogy már Lenin is a két tudományág tartós és szoros együttműködéséért harcolt. Ez a Lenin utáni időkben csak az első, kezdeti lépéseket tette meg és erősen befolyásolta a személyi kultusz időszakában a tudományos eredmények születését. A természettudomány ma elsősorban metodológiai igénnyel lép fel a marxista filozófiával szemben, ezért ebben a tudományágban elsősorban az ilyenirányú kutatást kell fejleszteni.

A következőkben *dr. Magyar János* egyetemi tanár, az MTA levelező tagja ismertette a szovjethatalom befolyását az erdőgazdálkodásra. Csillógoan szellemes körképben indokolta a szovjethatalom létrejöttét, majd kifejlődését és az erdőgazdálkodás megszervezésére, fejlesztésére tett intézkedéseket. Az idő rövidsége folytán csak vázlatos ismertetésben különösen azt a nagy jelentőségű társadalmi felelősség-tudatot húzta alá, ami az erdővel mint nemzeti vagyonnal szemben a szovjet emberek legkülönbözőbb érdeklődési körű tagjai részéről megnyilvánul. Ez és az ennek segítségével már is elért hatalmas eredmények adják legjobb cáfolatát annak a humboldti tételnek, mely szerint: „az erdők megelőzték az emberiséget, de az embert a pusztaság követi.”

Hiller István tudományos főmunkatárs a szovjet—magyar erdészeti tudományos kapcsolatok fejlődéséről tartott előadást. Különösen érdekesek az ülésszakkal kapcsolatban rendezett kiállításon természetben is bemutatott dokumentumokon alapuló megállapításai a második világháborút megelőző időkben a tudományt képviselő Főiskola és szovjet tudományos intézmények között fennállott meglepően szoros kapcsolatokra vonatkozóan. Bizonyítékai ezek annak, hogy az általános jóléttel szolgáló tudomány minden időkben nemzetközi. Elfogultságtól terhes időben, nagyon nehéz viszonyok között működött volt főiskolai professzoraink ebben még ma is példát mutatnak számunkra. A rendkívül értékes bemutatóanyag — a korábban

összegyűjtött Kaán-félével most már együtt — újra sürgeti egy erdészeti múzeum létrehozását. Az Egyetemen erre a szellemi erő láthatóan adott, szerényebb keretek között az anyagiak sem jelenthetnek áthidalhatatlan akadályt, az elhatározáshoz pedig az ünnepi hangulat mindennél alkalmasabb. Remélhetőleg nem kell sokáig nélkülöznünk.

Jérôme R.

A Román Szocialista Köztársaság erdőművelési közgazdasági kérdéseit ismerteti dr. habil. F. Walter (Tharandt) az 1965. évben tett tanulmányútja eredményeképpen.

Az egész román erdőgazdálkodást, valamint a fa meg- és feldolgozó ipart — a Területi Erdőgazgatóságokon (D. R. E. F.) és az Erdőgazdasági Vállalatokon (I. F.) keresztül — egységesen az Erdőgazdasági Minisztérium fogja össze, illetve irányítja. Az erdőművelési és a fakitermelési részlegek — jóllehet egy és ugyanazon erdőgazdasági vállalaton belül működnek — mind szervezetenként, mind gazdaságilag teljesen elkülönülnek egymástól.

Az erdőművelési részleg („ocol silvic”) a csemete-termelési, erdősítési, ápolási és az erdővédelmi munkákat látja el, amely munkák összes költségkihatásait az államháztartás viseli vagy beruházási, vagy költségvetési hitelből. Beruházási hitelből fedezik a talajelőkészítést, az ültetést, a szükséges pótlást, a több éves ápolási munkákat, valamint a vadvédelmi kerítések létesítését. A beruházás terhére számolják el még az egyéb erdőművelési létesítmények (pl. új csemetekert), valamint a csemetekertek üzemeltetésének költségeit és végül az egyes állományokban — használat nélkül végzett — ápolási munkákat. Költségvetési hitelből biztosítják az erdők védelmével (őrzésével) kapcsolatos kiadásokat, a kitermelésre kerülő állományok kijelölését, azok felvételét és értékelését, az erdőrendezés, továbbá az erdőművelés általános költségeit. Amortizációval nem számolnak.

Az erdőművelési részleg főbb bevételi forrása a tőár, amelyet a fakitermelő részleg — a kitermelendő faállomány átvételekor — fizet be a „költségvetés bevételi számlájára”. Bevételként jelentkezik még a vadászat, a halászat bérbeadása, az erdő egyéb melléktermékeinek (pl. gyümölcs, méh-legelők stb.) eladásakor, illetve használatukor fizetett összegek. Ez utóbbiakat is közvetlenül az államháztartás részére utalják át. A tőár nagyságát fafaj, vastagság, felhasználhatóság szerint egy hosszabb időre szóló rendelet szabályozza. Az Erdőgazdasági Vállalat pénzügyi mérlegét azonban nem érinti sem az évenkénti tőár nagysága, sem az erdőművelési munkákból eredő egyéb bevételek, illetve kiadások.

Az erdőművelési munkák tervezésének alapja az üzemterv. Az Erdőgazdasági Vállalatok az elvégzendő feladatokat mind az erdőművelési-, mind a fakitermelési szektor részére 10 éves időszakra állapítják meg. A felújításokra ezenkívül külön 5 éves tervet készítenek. Ez az előterv tájékoztat arról, hogy mikor és hol mennyi anyagra, csemetére, gépre, munkaerőre stb. lesz szükség. Az erdőművelési részleg — amely átlagosan 20 000 ha-t kezel — tulajdonképpeni munkája a fakitermelő szektor által kitermelt, letakarított terület jegyzőkönyvi átvételével és a szóbanlevő terület talajának és a rajta levő növényzetnek a leírásával kezdődik meg. Részletes termőhelyfeltárást — miként az a DDR-ben szokás — nem végeznek. Az átvett terület (Parzelle = erdőrészlet) felújítására — költségnemenkénti részletezéssel (munkabér, anyag, energia, egyéb költségek stb.) — tervet készítenek. Az erdőművelési munkák megkezdésekor erdőrészletenként egy különleges nyilvántartást vezetnek, amely hasonló a jelenleg már bevezetett, ill. az O. T. által már 1949—50-ben javasolt erdősítési törzslapokhoz. Az erdőrészletenként felfektetett törzslapokon a több évi ráfordítást — a talajelőkészítéstől egészen az erdősítés teljes befejezéséig — mennyiség és érték szerinti elkülönítéssel, már 1960-tól vezetik. A törzslap menetközbeni lezárására csak az évi pénzügyi-terv összehasonlításakor, illetve ellenőrzésekor kerül sor. Végleges lezárása azonban csak akkor kezdődik meg, ha a szóban levő parcellán már minden erdőművelési munkát befejeztek. Az erdősítési törzslapokat — az egész ország területén — egységesen vezetik. A természetes felújításokban végzett munkákról hasonló nyilvántartást vezetnek. Az erdőművelési munkák minőségét és sikerét az Erdőgazdasági Vállalatok igazgatói által kirendelt munkatársak — a törzslapok adatai alapján — a helyszínen ellenőrzik. A Területi Igazgatóságok és a Minisztérium kevés mutatószám — a befejezett erdősítések törzslapjainak végső sorai — alapján csak statisztikai kiértékelésekre szorítkoznak, pl. a befejezett erdősítések ha-onkénti önköltségére, a gépesítés fokára stb. (Megjegyzés: kár, hogy nem foglalkozik az adatok országos kiértékelésének módszerével.) Az erdőművelési munkák tervezésekor — az előző évi törzslapok figyelembevételével — a legnagyobb takarékosságra törekednek ugyan, de semmiféle tervszerű önköltségsökkentéshez nem ra-

gaszkodnak. A tervben — elfogadható módon indokolt — többletköltségekre minden esetben megfelelő hitelkeretet biztosítanak. Az erdőművelés területén a tervezésnek, az elszámolásnak és a költségviselésnek ez a rendszere, illetve módszere — annak ellenére, hogy célszerűségét különféleképpen lehet értékelni — a román erdőgazdálkodásban igen jól bevált.

Román kollégák abból indultak ki, hogy a természeti adottságoktól nagymértékben függő és gyakran nem is mérhető végtermékekben jelentkező erdőművelési eredményeket évenként elhatárolt gazdasági könyvelés útján felmérni nem lehet. Politikai-gazdaságtan szempontjából pedig elgondolásaikat azzal indokolják, hogy egy újonnan létesült, hosszúlejárátú termelési eszközt — mint amilyen az erdő — nem a folyó termelési költségekből, hanem a felhalmozott tiszta bevételből kell fedezni.

(Die Sozialistische Forstwirtschaft, 1967. 6. 169—171. p. Ref.: Dr. Sopp L.)

Az NDK erdősültsége meghaladja a 27⁰/₀-ot, a fát feldolgozó ipar faanyagszükségletét mégis csak faimporttal kiegészítve lehet biztosítani. Ugyanakkor tekintetbe kell venni a lakosság egyre emelkedő lélekszámát, ennek megfelelően az igények emelkedését, amelyek közül az egy főre eső papírszükséglet 60 kg-ról 100 kg-ra, a ragasztott lemez előállítására 1980-ig 50⁰/₀-kal, a farostlemeze pedig 100⁰/₀-kal fog emelkedni.

Az erdőgazdaságok növekedő feladatait a belterjesség fokozásával kell megoldani. Ennek lehetőségeihez tartozik erdőn belül és erdőn kívül minden vágásérett nyárfa szakszerű felhasználása. Fokozzák a nyártelepítéseket erdőn kívüli területét és meg akarják szüntetni azokat a hátrányokat, amelyek a helytelen nyárnevelésre vezethetők vissza.

1961 óta az államerdészet feladata a nyárfák telepítése. Ezzel az intézkedéssel megszüntették, illetve korlátozták-javították a felismert hiányosságokat. Lefektették a nyártelepítések műszaki-gazdasági irányelveit s kijelölték a végrehajtás további feladatait. Külön szakembereket foglalkoztatnak az erdőgazdaságok központjaiban azzal a feladattal, hogy a nyárfásításokat megtervezzék. Egyes helyeken már 2 évre előre készek a tervek s így egyszerűbb az anyagszükségletük előállítása, a tervek végrehajtása. Kár, hogy nem mindenhol alkalmazzák ezeket a helyes megoldásokat.

A telepítéseket területi gócpontok kialakításával tervezik. Egy-egy ilyen központosított területen erdőn kívül legalább 10 000 nyárfa ültetésére kerül sor s ezzel a felhasználatot, az értékesítést is egyszerűsítik.

A kérdések, a megoldások végrehajtására „nyárfagazdálkodási központi bizottságot” szerveztek. Ez egyeztetni az erdőgazdaságok, a vízügyi szervek, a meliorációs vállalkozások, a készáru termelők, az állami tervhivatal, a közlekedésügy és a tudományos intézmények munkáját. Az együttműködés kiterjed a telepítéstől a faanyag felhasználásáig a termesztés minden munkafázisára. Egybehangolja a bizottság a nemesítés, a füstkár elleni védekezés, a nemzetközi tapasztalatok hasznosításának a dolgát, az erdő- és mezőgazdálkodás együttműködését a növedéfközvetítés, a faanyag legcélszerűbb felhasználásának érdekében.

(Die Sozialistische Forstwirtschaft, 1967. 5. — Ref.: Dr. Babos I.)

Új fakitermelési technika alkalmazása és útépítés viharkárral sújtott területeken. A csuklós traktorok elterjedéséhez Ausztriában hatalmas lökést adott az elmúlt téli katasztrófális viharkár, melyből kifolyólag mintegy 750 000 m³ faanyag gyors kitermelése és elszállítása vált szükségessé. A faanyag további károsodásának megelőzésére új, termelékenyebb munkatechnológiát vezettek be. A korábbi termelési eljárással — tömellelti felkészítés esetén — egy munkás napi teljesítménye nem haladta meg a 2 m³-t. Most nem a munkás megy a fához, hanem a fát viszik a munkáshoz. A főtől való elválasztás után teljes hosszban és gallyazás nélkül vonszolják a szádfát a központos feldolgozó helyre (munkapadra). Itt történik a gallyazás és a darabolás. A kérgezést Cambió gépekkel vasúti feladóállomásokon, vagy a fűrészüzemben végzik.

Az új munkaszervezet eredményeként megötszöröződött a teljesítmény. Egy traktorhoz 5 fős munkacsoport tartozik és a napi teljesítmény cca. 50 m³. A munkások keresete tehát lényegesen megemelkedett anélkül, hogy fizikai igénybevételük erősebben nőtt volna.

A szakemberek szerint a rendes fakitermelések 50—75%-át lehet az új technológiával elvégezni. A csuklós traktorok 50%-os lejtőig mindenütt üzembiztosan mozognak. 50%-os lejtő fölött a rövid- és hosszúpályás kábelدارuk és a traktorok együttes alkalmazása kerül előtérbe.

A közölt technológiának fontos előfeltétele azonban a tehergépkocsikkal járóható bizonyos útsűrűség, amit 20 fm/ha burkolt és 80 fm/ha burkolatlan úthosszban javasolnak.

Az útépitést Caterpillar gépekkel végzik, amire a kompresszor és a fűróberendezés felszerelhető. Két fő, a vezető és a segédvezető végeznek minden munkát. Az utak egyszerű kivitelben, de előzetes traszírozás után 3—6%-os lejtővel épülnek. Egy folyóméter építési költsége 160 Sch.

Az erdőművelési szakemberek bizonyos aggodalommal fogadják a nagy traktorokat és az új technológiát. A cikkíró véleménye szerint a traktorvezetők alapos kiképzése és helyes magatartása lényegesen csökkenti az erdőművelési károkat. (Internationaler Holzmarkt, 1967. 14. alapján ref.: *Erdős L.*)

A külföld a magyar erdőgazdaságról

Német Demokratikus Köztársaság. A „Die Sozialistische Forstwirtschaft” ezévi 6. számában *W. Römpler* ismertette az ERTI „65 éves a magyar erdészeti kutatás” c. kiadványát. A 7. száma *dr. Madas András*nak a hosszulejárátú tervezésről, *dr. Sali Emil*nek erdeink növedékéről és *Halász Aladár*nak a faanyaggyártás időszerű kérdéseiről „Az Erdő” 4. számában megjelent cikkeit referálta.

Lengyel Népköztársaság „Las Polski” c. folyóirata „Az Erdő” ugyanezen számában közzétett többi cikk címét is közölte.

Román Népköztársaság. A „Revista Padurilor” 7. száma behatóbban ismertette *dr. Babos I.—Horváthné dr. Proszk S.—dr. Járó Z.—dr. Szodfridt I.—dr. Tóth B.—Király L.:* „Erdészeti termőhelyfeltárás és térképezés”, valamint *Csapody I.—Csapody V.—Rott F.:* „Erdei fák és cserjék” c. könyveit.

Franciaország. A „Revue Forestière Française” 5. száma *dr. Keresztesi Béla:* „A fenyők termesztése”, valamint *dr. Babos Imre* és munkaközössége „Erdészeti termőhelyfeltárás és térképezés” c. könyveket referálta.

Német Szövetségi Köztársaság. A „Silvae Genetica” 2. száma *dr. Kopecký Ferenc*nek az „Erdészeti Kutatások”-ban a nyárafaj hibridizációjáról és fejlődéséről (1962), a nyárfajhibridekről (1964), valamint az indukált nyár és akác poliploidokról megjelent tanulmányait referálta.

A „Forstliche Umschau” c. referáló lap 1. száma a következő könyveket ismertette:

„Erdészeti termőhelyfeltárás és térképezés”, *dr. Keresztesi Béla:* „Akáctermesztés Magyarországon”, valamint *dr. Pankotai Gábor* és *dr. Herpay Imre:* „Erdészeti szálítástan”;

az „Erdészeti Kutatások” 1965. évi számából *Dérföldi Antal:* „Rúdafa átszámítási tényezők vizsgálata”, *dr. Szontagh Pál:* „Az üvegszárnyú lepkék kártétele nyáranya-telepeken”, *dr. Hauer Lajos* és *dr. Lengyel György:* „A vadkárosítás elleni véralbuminos védekezés gépesítése”, *dr. Vlaszaty Ödön:* „Vegyszeres gyomirtás csemetekertekben” és *dr. Szodfridt István:* „Nyárasok nyelési kísérleteinek újabb eredményei”;

az „Erdészeti és Faipari Egyetem Tudományos Közleményei” 1965. évi 1—2. számából *dr. Nemky Ernő:* „A molyhostölgy makkjának víztartalma és fagyérzékenysége, valamint a csírázás megindulása közötti összefüggés”;

„Az Erdő” 1965. évi számaiból *dr. Solymos Rezső:* „Erdefenyveseink ápolása és nevelése az erdőnevelési és fatermési kutatások legújabb eredményeinek tükrében”, *dr. Tompa Károly:* „A mezővédő erdőávok nevelése és felújítása”, *dr. Simon Miklós:* „Intenzív nyárfatermesztéshez 2/3 éves suháng nevelése”, valamint *Kállay Árpád:* „A maximális növedék elérésének problémája”.

A Daimler—Benz AG által Stuttgartban kiadott „Unimog-Ratgeber” 1. száma három szép fénykép kíséretében ismertette az Unimog-Zelopot, megemlítve azt is, hogy ezzel a Zemplénhegységi ÁEG 6 éve teljes megalégedéssel dolgozik.

Kolossváry Szabolcsné